

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Göteborgs Praktiska Gymnasium

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Göteborgs Praktiska Gymnasium
i Göteborgs kommun

Tillsyn i Göteborgs Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför under 2012 och 2013 tillsyn i 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman.

Göteborgs Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 6 och 7 december 2012.

Fakta om skolan

Huvudman för Göteborgs Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB med organisationsnummer 556257-5786.

Skolan följer läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lgy 11 (årskurs 1 och 2) samt Lpf 94 (årskurs 3).

Göteborgs Praktiska Gymnasium har vid tillsynsbesöket 201 elever. Av dessa går 15 elever introduktionsprogram i form av yrkesintroduktion eller programinriktat individuellt val. Övriga 186 elever går gymnasial lärlingsutbildning eller deltar i försök med lärlingsutbildning. Eleverna är folkbokförda i Göteborgs kommun och närliggande kommuner. Skolan ligger i stadsdelen Majorna - Linné med närhet till allmänna kommunikationsmedel.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Göteborgs kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Göteborgs kommun har svarat att personal vid utbildningsförvaltningen gjort besök på skolan och sammanträffat med skolans ledning. Vid detta möte har bland annat frågor om skolhälsovård och studie- och yrkesvägledning diskuterats. Ett protokoll från mötet som redovisar de frågor som diskuterats har delgetts Skolinspektionen.

Verksamheten vid Göteborgs Praktiska Gymnasium startade läsåret 1999/00 och omfattar utbildningarna:

Årskurs 1 och 2:

- Det nationella bygg och anläggningsprogrammet med inriktningarna husbyggnad, anläggningsfordon, mark och anläggning, måleri samt plåtslageri.
- Det nationella el- och energiprogrammet med inriktningarna automation, dator och kommunikationsteknik, energiteknik samt elteknik
- Det nationella fordons- och transportprogrammet med inriktningarna godshandtering, karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner, personbil samt transport.
- Det nationella hantverksprogrammet med inriktningarna textil design, florist, frisör samt övriga hantverk.

- Det nationella VVS- och fastighetsprogrammet med inriktningarna fastighet, kyl och värmepumpsteknik, ventilationsteknik samt VVS.

- Det nationella vård- och omsorgsprogrammet.

Årskurs 3:

- Specialutformat program närliggande byggprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till byggprogrammet.

- Specialutformat program närliggande elprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till elprogrammet.

- Specialutformat program närliggande energiprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till energiprogrammet.

- Specialutformat program närliggande fordonsprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till fordonsprogrammet.

- Specialutformat program närliggande hantverksprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till hantverksprogrammet.

- Specialutformat program närliggande industriprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till industriprogrammet.

- Specialutformat program inriktning omvårdnad. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till omvårdnadsprogrammet.

Göteborgs Praktiska Gymnasium är också godkänd för att bedriva det nationella industritekniska programmet med inriktningarna processteknik, driftsäkerhet och underhållsteknik, produkt och maskinteknik samt svetsteknik men hade vid tillsynsbesöket inga elever på detta program.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets officiella statistik för läsåret 2011/2012 framgår att andelen elever med fullföljd utbildning inom fyra år är 57,5 procent. Den genomsnittliga betygspoängen för skolan som helhet är 12,6 för avgångseleverna år 2012 vilket kan jämföras med motsvarande värde för riket som är 14,0. Vidare har, av skolans elever som erhållit slutbetyg, samtliga nått minst betyget Godkänt i tre av de tolv kärnämnen som redovisas i officiell statistik. Av skolans egen statistik för år 2012 framgår att andelen avgångselever som erhållit minst betyget godkänt (G) i samtliga kurser endast var 31 procent och andelen avgångselever som erhöll ett slutbetyg var 51 procent vilket, enligt rektorn, är en kraftig minskning jämfört med föregående år.

Helhetsbedömning

År 2012 var det fler än varannan elev vid Göteborgs Praktiska Gymnasium som inte nådde målen i samtliga kurser som ingår i utbildningen. En betydande del av skolans elever avbryter studierna och dessutom är den genomsnittliga betygspoängen lägre än motsvarande värde i riket. Skolan ger således inte alla elever möjligheten att nå målen för utbildningen. Göteborgs Praktiska Gymnasium behöver därför vidta åtgärder inom flera områden som har betydelse för kunskapsresultaten.

Många elever som i grundskolan haft svårigheter och blivit skoltrötta attraheras av att en så stor del av lärandet i lärlingsutbildningen sker på arbetsplatser utanför skolan. Enligt skolans personal finns det ofta brister i elevernas förkunskaper och en stor andel elever är i behov av särskilt stöd. Mot bakgrund av detta och skolans låga resultat är det oacceptabelt att skolan i elevhälsan inte använder alla de kompetenser som skollagen föreskriver och som behövs för ett framgångsrikt kompensatoriskt arbete. Rektorn måste se till att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till vilket innefattar att elevens behov utreds i samråd med elevhälsan och att åtgärdsprogram utarbetas i enlighet med bestämmelserna.

Många av skolans elever har en svag orientering om utbildningsväsendet och sin egen plats i det. Göteborgs Praktiska Gymnasium måste bli bättre på att informera om de bestämmelser som gäller och klargöra vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer eller vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Rektorn måste också se till att de examensmål och program mål som finns för respektive program är utgångspunkt för planeringen av all utbildning och undervisning på programmet. I detta ingår att lärarna måste samverka för att utbildningens olika delar ska hänga samman och bilda en helhet.

De flesta elever vid Göteborgs Praktiska Gymnasium går en lärlingsutbildning som till största delen består av arbetsplatsförlagd yrkesutbildning. Rektorn måste fortsättningsvis besluta om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras. Skolan måste se till att det i utbildningskontrakten anges vilka delar av utbildningen som kan ske på den aktuella arbetsplatsen. Dessutom måste alla skolans elever, när som så krävs, få tillgång till den utrustning och de läromedel som behövs för att syftet med utbildningen ska nås.

Rektorn som började arbeta på skolan vid läsårsskiftet 2012 har tagit ansvar som pedagogisk ledare och chef genom att bland annat skapa ordning i skolans rutiner och sätta fokus på skolans behov av ett strukturerat arbete för att nå en högre måluppfyllelse. Tillsynen visar dock att det ännu finns brister på områ-

den som är rektorns ansvar och som är viktiga för elevernas måluppfyllelse. Det finns exempelvis behov av att kvalitetsarbetet blir mera systematiskt och utformas som ett ständigt pågående arbete där resultaten utvärderas, arbetssätten ifrågasätts och nya metoder prövas.

Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att det kvarstår brister som påtalats i Skolinspektionens beslut efter tillsyn vid Göteborgs Praktiska Gymnasium den 11 april 2011 (dnr 44-2010:5848). Exempel på detta är rektorns ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och skolans arbete med särskilt stöd.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **10 juni 2013** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program (åk 1-2) samt utgår från och omfattar programmålen för respektive program (åk 3).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

Motivering

Enligt läroplanen ska rektorn och lärarna, klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever har. Att eleverna får sådan information är en förutsättning för att eleverna ska kunna ta ansvar för sina studieresultat och utöva inflytande över utbildningen.

Undervisning för elever i gymnasieskolan ska ske mot de examensmål som finns för varje nationellt program. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före 1 juli 2011 ska undervisningen istället ske mot de programmål som gällde tidigare. Enligt läroplanen ska lärarna samverka med

varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

Vid Göteborgs Praktiska Gymnasium arbetar lärarna aktivt för att eleverna ska ha kunskap om kursplanernas/ämnesplanernas mål och betygskriterier/kunskapskrav, vilket bekräftas i intervjuer med såväl elever som lärare. Intervjuer med elever visar att de i huvudsak har kunskap om målen i ämnes- och kursplanerna. Däremot känner de elever Skolinspektionen möter inte till läroplanens mål. Eleverna känner exempelvis inte till att de ska ges ett reellt inflytande på såväl innehåll som former i undervisningen. Av intervjuer och samtal med elever framgår även att de har en oklar bild av examensmålen/programmålen. Exempelvis framför en elev att examensmålen i första hand gäller de elever som ska läsa vidare. Inte någon av de elever Skolinspektionen samtalat med kan erinra sig att examensmålen/programmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen i samtliga ämnen. Eleverna kan dock ge exempel på att arbetsuppgifter i gymnasiegemensamma ämnen/kärnämnen ibland kan vara "infärgade" mot programmet – som att muntlig redovisning i ämnet svenska inriktas mot ett innehåll som anknyter till det blivande yrkesområdet. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det varierar med lärare och ämne i vilken utsträckning undervisningen anknyter till det blivande yrket vilket också bekräftas av rektorn. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att personalen på skolan inte gemensamt har kommit fram till hur arbetet med att förverkliga examensmålen/programmålen ska bedrivas. I intervjuerna framkommer få exempel på samverkan mellan lärare i syfte att elever ska se helheter i sin utbildning. Enligt rektorn finns "en hel del kvar att utveckla" när det gäller lärarnas samarbete kring examensmålen.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att rektorn och lärarna inte klargör för eleverna vilka mål utbildningen har och att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning utgår från och omfattar examensmålen och programmålen. Dessutom samverkar inte lärare med andra lärare för att nå utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 11 §, 16 kap. 6 och 21 §§ skollagen, Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 1 kap. 4 och 6 §§ 1992 års gymnasieförordning, Lpf 94 1.1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att eleverna ska få ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Som tidigare nämnts känner eleverna på skolan överlag inte till läroplanens mål om att de ska ges ett reellt inflytande på såväl innehåll som former i utbildningen. Av verksamhetsbesök samt intervjuer med rektor, lärare och elever framgår det att elevernas möjlighet till inflytande över det egna lärandet varierar beroende på program, ämne och lärare. Elever uttrycker att undervisningen och lärandet i huvudsak planeras och styrs av lärarna utan att eleverna medverkar. De exempel som elever nämner på inflytande handlar om att de i karaktärsämnen på vissa program kan få välja mellan arbetsuppgifter som presenteras av läraren eller ibland få välja hur och när kunskaper ska redovisas. Flera lärare uppger i intervjuerna att elevinflytandet är ett utvecklingsområde för skolan och elevernas bild av inflytandet bekräftas i huvudsak. Dock ges i lärarintervjuerna också exempel på att eleverna i gymnasiegemensamma ämnen, utifrån ämnes- och kursplanen, tillsammans med läraren utformat undervisningen inom ett område.

Skolan har i sitt kvalitetsarbete angett elevinflytandet som ett fokusområde. Rutiner för hur skolan och lärarna ska arbeta med elevinflytandet har utarbetats under våren 2012 och publicerats vid läsårets början. Enligt rektorn och biträdande rektor är fokusområdets rutiner kända bland lärarna men tillämpas ännu inte av alla.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att eleverna inte alltid ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgy11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/ 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att skolans plan mot kränkande behandling även omfattar den arbetsplatsförlagda utbildningen samt innehåller en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Göteborgs Praktiska Gymnasium har en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt rektorn innefattar denna såväl skolans likabehandlingsplan som skolans plan mot kränkande behandling. Av planen framgår att situationen på skolan kartlagts för att komma fram till de insatser som ska genomföras under läsåret för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen innehåller också de åtgärder som skolan avser att genomföra under läsåret. I skolans plan saknas dock en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i tidigare års plan har genomförts.

Eleverna vid Göteborgs praktiska Gymnasium går lärlingsutbildningar som alla till mer än hälften av tiden består av utbildning förlagd till olika arbetsplatser utanför skolan. Dessa arbetsplatser utgör därmed en väsentlig del av skolans arbetsmiljö. Av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framgår dock inte att det har genomförts kartläggningar av risker för kränkande behandling i samband med elevernas APL. För elevernas APL finns i planen följaktligen heller inga konkreta och målinriktade åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att skolans plan mot kränkande behandling inte fullt ut motsvarar kraven i skollagen. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Ge eleverna det särskilda stöd som de behöver.
- Samråd med elevhälsan vid utredning av elevernas stödbehov.
- Rektorn måste se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Följa upp åtgärdsprogrammen och utvärdera insatserna löpande.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid Göteborgs Praktiska Gymnasium tillämpas rutiner som ska säkerställa att det görs en utredning för alla elever som riskerar att inte uppnå kunskapskraven samt att åtgärdsprogram utarbetas för elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Intervjuer med rektorn och personalen vid skolan visar att rektorn blir informerad och fattar beslut om utredning när elever riskerar att inte nå målen. Av intervjuer med lärare framgår att mentorerna, som oftast är de som genomför utredningarna, upplever att det är en svår uppgift och att de inte har genomgått kompetensutveckling för denna. Flera av skolans lärare har inte genomgått lärarutbildning vilket innebär att även lärare som saknar pedagogisk högskoleutbildning ibland gör utredningar. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att samråd med elevhälsan sker när eleven har uttalat sociala eller medicinska behov men att exempelvis inlärningsrelaterade behov utreds utan samråd med elevhälsan. Lärarna uttrycker även att de saknar en specialpedagog att samråda med vid exempelvis utredning av elevernas inlärnings-svårigheter (se vidare under avsnittet "Erbjudande av utbildning").

I de insända åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka behov eleven har. Elevens behov beskrivs ofta i allmänna termer utifrån hur elevens svårigheter visar sig i skolan och inte utifrån vad som är de bakomliggande behoven. Exempel på detta är: "Behov av att läsa upp de ej godkända ämnena" "XX behöver komma i fas i svenskan" "YY behöver specialhjälp i matematik". Innehållet i stödinsatserna begränsas därigenom oftast till att eleven ska ta igen uppgifter, följa uppgjorda scheman och delta i den stöd- undervisning skolan anordnar. När elevens bakomliggande behov inte utreds och anges tydligt och konkret i åtgärdsprogrammen blir det svårt att följa upp och utvärdera effekten av de åtgärder skolan vidtar. Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår vanligtvis inte hur skolans insatser ska utvärderas. Av intervjuer med rektor och personal framgår att otydligheten i elevens behov och det begränsade utbudet av åtgärder som används i åtgärdsprogrammen delvis hänger ihop med utredningarnas kvalitet. Vidare framgår av intervjuerna att det på grund av brister i utredningar och åtgärdsprogram samt genom avsaknaden av kompetenser i elevhälsan finns elever på skolan som är i behov av särskilt stöd men inte alltid får det stöd de behöver och har rätt till.

Utredningen visar sammanfattningsvis att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen, Lgy11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål). Att rektorn har ett särskilt

ansvar för skolans resultat och för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen betonas även i läroplanen.

Sedan den nye rektorn tillträdde vid läsårsskiftet 2012 har det vid Göteborgs Praktiska Gymnasium bedrivits ett aktivt arbete för att öka måluppfyllelsen. Rektorn har utifrån de svaga kunskapsresultaten vidtagit en rad åtgärder i syfte att skapa bättre förutsättningar för eleverna att nå målen och i övrigt utvecklas så långt det är möjligt. Bland annat har tydliga rutiner skapats för arbetet med det särskilda stödet och arbetet med elevernas studieplaner. Rektorn har också pekat ut fyra fokusområden med vägledning för det fortsatta kvalitetsarbetet. Lärarna och eleverna har involverats i kvalitetsarbetet genom att de vid läsårets början tillsammans har reflekterat över resultatet i enkätundersökningen "Skolbarometern" och utifrån det föreslagit förbättringar på skolan. Förslagen har sedan bearbetats av rektorn och arbetats in i skolans arbetsplan. Nulägesbilden av skolan, resultaten och skolans kommentarer och reflektioner samlas i en årlig kvalitetsrapport vilken hänger samman med skolans arbetsplan där bland annat de åtgärder som ska genomföras för att förbättra måluppfyllelsen finns beskrivna.

Skolinspektionen konstaterar dock vid dokumentstudier och i intervjuer att det saknas utvärderingar och analyser av om de metoder som skolan använder bidrar till att öka måluppfyllelsen. Vid exempelvis personalintervjuer och i dokument förklaras ofta den låga måluppfyllelsen med elevers bristande förkunskaper, höga frånvaro och avsaknad av motivation. Av dokument och intervjuer med rektorn och lärarna framgår att skolan inte har utvärderat orsakerna till den stora andelen avhopp, den höga frånvaron och den bristande motivationen samt ställt den i relation till exempelvis skolans arbete med särskilt stöd, individanpassning eller med att ge eleverna helhet och sammanhang i utbildningen.

Skolan följer upp kunskapsresultat som exempelvis "Genomsnittlig betygspoäng för samtliga avgångselever med slutbetyg" samt andel "avgångselever med samlat betygsdokument", samt andel "avgångselever med minst betyget Godkänt (G) i samtliga kurser". Skolan följer också upp resultat vid nationella kursprov. Det finns dock i skolans dokumenterade kvalitetsarbete ingen systematisk jämförande analys av kunskapsresultat mellan program, enskilda kurser, mellan elevgrupper eller för skolan som helhet. Inte heller följer skolan i sitt systematiska kvalitetsarbete upp och utvärderar arbetet med särskilt stöd för den höga andel elever vid skolan som inte lägst når målen i sin utbildning. Skolan bedriver således inte ett systematiskt kvalitetsarbete där man med utgångspunkt i exempelvis kunskapsresultaten systematiskt granskar verksamheten, utvärderar och jämför resultat samt prövar nya metoder i syfte att förbättra kunskapsresultaten.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att skolans kvalitetsarbete brister när det gäller utvärderingar, analyser och resonemang om åtgärder för att förbättra kunskapsresultat. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap.8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

- De lärare som används ska ha utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämja med skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. En person som inte uppfyller skollagens krav får endast undantagsvis bedriva undervisning. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven inom huvudmannens organisation eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna. En sådan person ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som krävs för undervisningen.

Dokument visar att en stor del av skolans yrkeslärare saknar lärarutbildning och är visstidsanställda. De flesta genomgår lärarutbildning eller deltar i internt anordnad kompetensutveckling för obehöriga lärare. Med något undantag har yrkeslärarna också såväl utbildning som yrkeserfarenhet inom det yrkesområde de undervisar i. Intervjuer och dokument visar dock att det finns lärare på skolan som undervisar inom yrkesområde där såväl utbildning som yrkeserfarenhet saknas.

Utredningen visar att skolan använder lärare som bedriver undervisning inom yrkesområde utan att ha utbildning och yrkeserfarenhet inom detta. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 13 § och 18 § skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Säkerställa att tillgången till elevhälsan organiseras så att den ges förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För de medicinska, psykologiska och psykosociala insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bl.a. elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Även om skollagen preciserar vilka kompetenser som ska ingå i elevhälsan har huvudmannen möjlighet att organisera sin elevhälsa utifrån lokala behov och förutsättningar. Huvudmannen kan exempelvis själv anställa personal eller ordna det på annat sätt. Vid Göteborgs Praktiska gymnasium är kunskapsresultaten låga och en hög andel av eleverna har bedömts vara i behov av särskilt stöd. Det är därför särskilt angeläget att elevhälsans kompetenser används och att huvudmannen organiserar tillgången till elevhälsan på ett sådant sätt att den ges reella förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Göteborgs Praktiska Gymnasium har en skolsköterska som finns på skolan två dagar i veckan och en kurator som vanligtvis finns på skolan en dag varje vecka. Skolsköterskan och kuratorn befinner sig på skolan olika dagar och har därför sinsemellan ingen kontinuerlig samverkan. Enligt rektorn finns psykolog att rekquirera om det finns ett uttalat behov av psykologstöd. Psykologen deltar dock inte i det förebyggande arbetet på skolan. Av dokument och intervjuer framgår att skolan har tillgång till en speciallärare som arbetar med att ge enskilda elever stödundervisning. Skolan saknar dock specialpedagogisk kom-

petens i det förebyggande elevhälsoarbetet och för samråd i arbetet med särskilt stöd.

Såväl rektorn som personal uppger att det vid skolan finns ett större behov av elevhälsans insatser än vad som nu finns avsatt. Intervjuade lärare uppger att det, mot bakgrund av den stora andelen elever i behov av särskilt stöd, finns behov av elevhälsans samtliga funktioner för att analysera och komma till rätta med den bristande måluppfyllelsen.

Utifrån skolans låga kunskapsresultat och den höga andelen elever i behov av särskilt stöd så uppfylls elevhälsans funktion - att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (vari ingår att delta i samråd vid utredningar) och att verka förebyggande och hälsofrämjande – endast delvis vid skolan. Huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att innehållet i utbildningskontrakten motsvarar författningarnas krav.
- Rektorn måste besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Upprätta en plan för utbildningen på varje introduktionsprogram som visar utbildningens innehåll.
- Se till att utbildningen bedrivs i ändamålsenliga lokaler och eleverna ges tillgång till utrustning och andra lärverktyg som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.
- Se till att eleverna ges tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Utbildningskontrakt

Enligt skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ett utbildningskontrakt upprättas för varje elev och arbetsplats. I utbildningskontraktet ska det bland annat anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.

Utbildningskontrakt upprättas enligt rektorn för alla elever i lärlingsutbildning. De kontrakt som Skolinspektionen tagit del av motsvarar dock inte fullt ut skollagens och förordningens krav eftersom det inte framgår av kontrakten vilka delar av utbildningen som ska förläggas till arbetsplatsen och därmed inte heller omfattningen av dessa delar.

Rektors beslut om förläggning av kurser till arbetsplatser

Enligt skollagen ska gymnasial lärlingsutbildning i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser. Rektorn ska, enligt gymnasieförordningen, besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåret ska göras.

Av intervju med rektorn och dokumentstudier framgår att rektorn vid Göteborgs Praktiska Gymnasium inte har fattat beslut om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och därmed inte heller om hur fördelningen över läsåren ska vara.

Plan för introduktionsprogram

Skollagen anger att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den plan som gällde när utbildningen inleddes. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 805) anges att planen ska ange utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll.

Vid Göteborgs Praktiska Gymnasium finns elever som deltar i programinriktad introduktionsutbildning och yrkesintroduktion. För varje elev har upprättats en individuell studieplan. Dock har skolan som plan för utbildningen enbart redovisat en generell mall där huvudmannen angett vad som ska stå under olika rubriker. Denna mall ger ingen information om hur utbildningen för respektive elev och elevgrupp planerats.

Tillgång till lokaler och utrustning

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas får utbildningen anordnas bara om planerade platser inte kunnat tillhandahållas på grund av skäl som huvudmannen inte kunnat råda över eller om det på grund av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i dessa fall bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Huvudmannen ska dock vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats.

Vid Göteborgs Praktiska Gymnasium finns en lokal anvisad för den yrkesinriktade utbildningen på fordons- och transportprogrammet. Lokalen delas med den yrkesinriktade utbildningen på bygg- och anläggningsprogrammet. Av

besök i lokalen och av intervjuer med elever och lärare framgår att lokalen förutom en lyftanordning saknar utrustning för att bedriva praktiskt inriktad undervisning inom det fordonstekniska området. Enligt elever och lärare var lyftanordningen inte i funktion under föregående läsår och eleverna beskriver att lokalen inte heller används i nuläget för fordonsteknisk undervisning. I samband med intervjuer och lektionsbesök framkommer att den yrkesinriktade utbildningen på fordons- och transportprogrammet, som eleverna har en dag i veckan på skolan, bedrivs i form av teoretiska lärargenomgångar och arbete i övningsböcker. Eftersom lämplig utrustning och lokal saknas försämras lärarens möjligheter att variera undervisningen exempelvis i form av demonstrationer och laborationer vilket kan begränsa elevernas möjligheter att lära och utvecklas så långt det är möjligt. Bland de elever på fordons- och transportprogrammet som Skolinspektionen träffar finns flera som har eller har haft perioder då arbetsplatsförlagd utbildning inte varit tillgänglig. Eleverna har då inte heller fått skolförlagd yrkesinriktad utbildning på grund av att utrustning för detta saknas vilket bekräftas av läraren.

Tillgång till skolbibliotek

Elever i gymnasieskolan ska enligt skollagen ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s 284) en gemensam ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Göteborgs Praktiska gymnasium finns inget skolbibliotek. Rektorn uppger att kommunens bibliotek vid närbelägna Chapmans torg idag används som skolbibliotek. Av intervjuer med lärare och elever framgår dock att skolan inte har ett organiserat samarbete med biblioteket utan användningen bygger på enskilda lärares initiativ för den egna undervisningen. Vidare framgår att kommunens bibliotek inte används av elever och lärare på ett sådant sätt att det kan sägas vara en resurs av medier och information som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med att stödja elevernas lärande.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att utbildningskontrakt inte upprättas i enlighet med författningarnas krav och att rektorn inte beslutar om hur förläggning och fördelning av kurser till arbetsplatser över läsåren ska göras. Det finns utbildningar där skolans lokaler och utrustning inte uppfyller kraven för att ge elever en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Dessutom saknas en plan för skolans introduktionsprogram och skolans elever har inte tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 35-36 §§, 15 kap. 17 §, 16 kap. 11 § -11 a §§, 17 kap. 7, 15 §§ skollagen samt 4 kap. 12-13 §§ gymnasieförordningen/12 § förordningen (2007:1349) om för-söksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Thomas Nilsson och avdelningsjurist Ingrid Brännare.

På Skolinspektionens vägnar

Kjell Hedwall
Avdelningschef

Mats Lindström
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).